

**SÄKERHETS- OCH
INTEGRITETSSKYDDSNÄMNDEN**

Yttrande

2021-02-16

Dnr 200-2020

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.a.@regeringskansliet.se

En europeisk åklagarmyndighet i Sverige (SOU 2020:74)

Ju2020/04654

Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten har anmodats att yttra sig över innehållet i rubricerat betänkande.

Nämnden har granskat förslagen främst med utgångspunkt från sin uppgift att ur ett rättssäkerhets- och integritetsskyddsperspektiv utöva tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet.

Nämnden vill med denna utgångspunkt framföra följande synpunkter.

Teknisk spårning

Nämnden delar utredningens bedömning att teknisk spårning bör bli föremål för lagreglering. En lagreglering innebär ökad rättssäkerhet genom bl.a. förutsägbarhet och bättre förutsättningar för kontroll av att åtgärden inte används felaktigt. Den föreslagna regleringen väcker emellertid frågor. Enligt nämnden är det oklart hur teknisk spårning ska få användas. Det är mot den bakgrunden svårt att bedöma vilket integritetsintrång som åtgärden kommer att innebära för enskilda.

Nämnden vill i sammanhanget särskilt hänvisa till förslaget gällande teknisk spårning i Polismetodutredningen.¹ Det finns i det nu aktuella lagstiftningsärendet goda skäl att titta närmare på flera av de överväganden och förslag som då presenterades. Det kan anmärkas att Polismetodutredningen när det gällde spårning av särskilt ingripande slag, det vill säga när teknisk utrustning placeras på eller i föremål som en person kan antas bära på sig eller ha med sig, föreslog

¹ SOU 2010:103

krav på domstols tillstånd efter ansökan av åklagare. Polismetodutredningen föreslog även att tillsynen över spårning av föremål med koppling till person skulle utövas av Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten.

Enligt nämnden är det under alla förhållanden nödvändigt att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet klargörs i vilken utsträckning teknisk spårning får utföras genom att positioneringsutrustning placeras i eller på en lös sak som en person bär på sig eller har med sig, såsom klädesplagg, klocka eller smycken. Den föreslagna bestämmelsen innehåller inte några begränsningar i detta avseende, varken när det gäller lös sak eller syftet med åtgärden. Några exempel eller klargöranden angående vilken betydelse en kroppsnära placering av positioneringsutrustningen får för proportionalitetsbedömningen finns inte heller i utredningen. Nämndens uppfattning är att sådan teknisk spårning som innefattar kroppsnära placering av utrustningen skulle kunna innebära kartläggning eller övervakning av en person på ett sätt som kan vara mer integritetskränkande än hemlig övervakning av elektronisk kommunikation. En alltför oprecis lagreglering av teknisk spårning riskerar att, istället för att leda till ökad rättssäkerhet, urholka det skydd mot betydande intrång i den personliga integriteten som enskilda tillförsäkras i 2 kap. 6 § regeringens formen.

Svensk tillsyn bör inte begränsas mer än nödvändigt

Nämnden instämmer i att det är en principiell förändring att undanta sådan åklagarverksamhet som bedrivs i Sverige enligt svensk lag från den nationella tillsynen. Nämnden anser att det i sig är olyckligt med en sådan begränsning av tillsynen men bedömer liksom utredningen att det är en oundviklig följd om Sverige ska ansluta sig till det fördjupande samarbetet i Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo). Nämnden vill framhålla vikten av att tillsynen inte begränsas mer än vad som är nödvändigt för anslutningen.

Tillsynen över Polismyndighetens, Ekobrottsmyndighetens och Säkerhetspolisens personuppgiftsbehandling vid biträde åt Eppo

Utredningen konstaterar i avsnitt 17.2.6 att Integritetsskyddsmyndighetens (IMY) tillsyn fortfarande kommer att omfatta polisens personuppgiftsbehandling vid biträde åt Eppo i den utsträckning behandlingen inte utförs i Eppos datasystem.² Om polisen däremot skulle utforma ett nytt datasystem som enbart är avsett att användas vid biträde åt Eppo och behandla personuppgifter där med stöd av Eppo-förordningen, skulle det enligt utredningen ligga utanför IMY:s tillsyn.³ Det innebär att personuppgiftsbehandlingen i sådant fall även skulle falla utanför nämndens tillsyn. Utredningen motiverar inte uttalandet närmare.

² Jfr utredningens uttalanden om oförändrad tillsyn över de som bistår Eppos åklagare i avsnitt 17.2.4.

³ SOU 2020:74 s. 437 f.

Nämnden konstaterar också att uttalandet inte är helt förenligt med vad som framförs i första meningen ovan. Nämndens och IMY:s tillsyn över Polismyndighetens, Ekobrottsmyndighetens och Säkerhetspolisens personuppgiftsbehandling vid biträde åt Eppo i den brottsbekämpande verksamheten bör säkerställas och klargöras i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Tillsynen över verkställande myndigheter som biträder Eppo vid användningen av hemliga tvångsmedel

Nämnden instämmer i bedömningen att tillsynen över de myndigheter som biträder Eppo när det gäller användningen av hemliga tvångsmedel bör vara oförändrad. Nämnden vill dock påpeka att det finns en risk att enskilda som begär kontroll hos nämnden när det gäller verkställigheten av ett hemligt tvångsmedel i praktiken står utan effektivt rättsmedel, eftersom något skadeståndsansvar sällan torde komma ifråga om utredningen drivs av en Eppo-åklagare.

Nämnden konstaterar vidare att det förhållandet att nämnden har tillsyn över endast en del av tvångsmedelsanvändningen kan ge upphov till gränsdragningsfrågor. Det är också oundvikligt att kritik i ett uttalande mot en verkställande myndighet i vissa fall kan uppfattas som en indirekt kritik av Eppo-åklagaren, eftersom verkställigheten av hemliga tvångsmedel ofta har ett nära samband med åklagarens framställningar, beslut och agerande i övrigt.

Ingen underrättelseskyldighet till nämnden

Enligt 2 § i förslaget till lag om svenska åklagare vid Europeiska åklagarmyndigheten avses i lag eller förordning även Eppo, om inte annat anges. Det innebär enligt utredningen att när en viss skyldighet åligger en åklagarmyndighet enligt svensk rätt har Eppo därmed samma skyldighet, t.ex. att underrätta någon.⁴ Eftersom nämnden inte har tillsyn över Eppo bör Eppo-åklagare enligt nämndens mening inte omfattas av underrättelseskyldigheten enligt 14 b § andra stycket förundersökningskungörelsen (1947:948).

Formulering i nämndens tillsynslag

Utredningen föreslår ett nytt stycke i 1 § lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet som anger att Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens tillsyn inte omfattar verksamheten vid Europeiska åklagarmyndigheten. För att stycket bättre ska harmoniera med paragrafen i övrigt föreslår nämnden att det omformuleras något och istället får följande lydelse: ”Nämndens tillsyn enligt första stycket omfattar inte Europeiska åklagarmyndigheten.”

⁴ SOU 2020:74 s. 498.

Detta yttrande har beslutats av Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden. I beslutet har Barbro Thorblad (ordförande), Anti Avsan, Charlotta Bjälkebring Carlsson, Matheus Enholm, Elisabeth Falkhaven, Eva Flyborg, Christina Linderholm, Olle Sandahl och Björn von Sydow deltagit. Maria Gylder och Elisabeth Hedborg har varit föredragande.

Barbro Thorblad